

การบริหารจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลบางชนะ
อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

Solid waste management in Bangchana Subdistrict Administrative Organization,
Muang District, Surat Thani Province

ณัฐวุฒิ ดวงมุสิก¹, พระมหาเอกกวิน ปิยวีโร² และ สุปรีชา ชำนาญพุฒิพร³

Nattawut Duangmusik¹, Phramaha Ekkawin Piyaweero² and Supreecha Chamnanputthiphon³

หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Government Program Master of Political Science, Mahamakut Buddhist University, Thailand

E-mail: Putter29112557@gmail.com

Retrieved April 17, 2023; Revised October 25, 2023; Accepted October 31, 2023

Doi: 10.14456/jappm.2023.37

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) การบริหารจัดการขยะมูลฝอย และ 2) แนวทางการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของผู้บริหารในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางชนะ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลบางชนะ จำนวน 278 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญโดยการกำหนดแบบเจาะจง จำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ข้อมูลด้วย ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลบางชนะ โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.34$, S.D = 1.03) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านหลักการทำงานจัดขยะมูลฝอย ค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.62$, S.D = 0.96) อยู่ในระดับมาก รองลงมาคืออยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านการคัดแยกขยะมูลฝอย ค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.39$, S.D = 1.01) ด้านการกักเก็บหรือรองรับขยะมูลฝอย ค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.36$, S.D = 1.02) ด้านระบบและเทคโนโลยีการทำงานจัดขยะมูลฝอย ค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.29$, S.D = 1.04) ด้านการเก็บขนและขนส่งขยะมูลฝอย ค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.26$, S.D = 1.05) และด้านการบริการการเก็บขนขยะมูลฝอย ค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.11$, S.D = 1.08) ตามลำดับ 2) แนวทาง การบริหารจัดการขยะ ได้แก่ (1) การกำหนดให้มีนโยบายเกี่ยวกับการให้บริการการเก็บขนขยะมูลฝอยอย่างชัดเจนและเป็นระบบ (2) การกำหนดเวลาและพื้นที่ในการเก็บขยะมูลฝอยให้ชัดเจน และ (3) การนำ Social Media เข้ามาใช้ในการบริหารจัดการขยะอย่างเป็นระบบ

คำสำคัญ: การบริหารจัดการขยะมูลฝอย; ผู้บริหาร; องค์การบริหารส่วนตำบลบางชนะ

Abstract

The objectives of this research were to 1) study the solid waste management; and 2) study the Guidelines for solid waste management by administrators in the Bangchana Subdistrict Administrative Organization, Mueang District, Surat Thani Province. This study was mixed methods research. The quantitative sample consisted of 278 people in the Bang Chana Subdistrict Administrative Organization using convenience sampling. Key informants were 10 people who were related the solid waste management. The instruments were questionnaires and in-depth interviews. The statistics for the data analysis were frequency, percentage, standard deviation and content analysis.

The research findings were as follows: 1) The solid waste management of the Bang Chana Subdistrict Administrative Organization in all aspects was at a moderate level ($\bar{X} = 3.34$, S.D = 1.03). When considering each aspect, it was found that the principles of solid waste disposal were at the highest level ($\bar{X} = 3.62$, S.D = 0.96), followed by a moderate level, namely garbage sorting ($\bar{X} = 3.39$, S.D = 1.01), solid waste retention or storage ($\bar{X} = 3.36$, S.D = 1.02), solid waste disposal system and technology ($\bar{X} = 3.29$, S.D = 1.04), solid waste collection and transportation ($\bar{X} = 3.26$, S.D = 1.05), and solid waste collection services ($\bar{X} = 3.11$, S.D = 1.08), respectively. 2) Waste management guidelines included: (1) establishing clear and systematic policies regarding solid waste collection services (2) setting the time and area for solid waste collection, and (3) using social media in systematic waste management.

Keywords: Solid Waste management; Administrator; Bangchana Subdistrict Administrative Organization

บทนำ

ขยะมูลฝอยเป็นปัญหาสำคัญระดับโลกที่หลายประเทศ รวมถึงประเทศไทยที่ต้องประสบปัญหา เนื่องจากการเพิ่มขึ้นของประชากร การขยายตัวทางเศรษฐกิจ และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี จึงมีการประดิษฐ์ และพัฒนาเทคโนโลยีมาใช้อำนวยความสะดวกต่อมนุษย์มากขึ้น เป็นสาเหตุให้มีจำนวนขยะเพิ่มขึ้น และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี ซึ่งมีทั้งขยะจากภายนอก อุตสาหกรรม ภาคการเกษตร ครั้วเรือน และสารเคมีอันตราย เป็นเหตุให้เกิดขยะเศษสิ่งของเหลือใช้มีปริมาณมากขึ้น ในทศวรรษที่ผ่านมาที่เรียกว่า “ทศวรรษแห่งการพัฒนา” นั้น ปรากฏว่าได้เกิดปัญหาขยะรุนแรงขึ้น และปัญหาจากของเหลือทิ้ง เป็นต้นเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมและมีผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน และที่ผ่านมามาประเทศไทยประสบกับปัญหาวิกฤติขยะ ที่ยังไม่สามารถกำจัดได้หมด และมีแนวโน้มจะเพิ่มมากขึ้น ในขณะที่กระบวนการกำจัดขยะตกค้างยังไม่ได้รับ

การแก้ไข และการบริหารจัดการยังไม่ถูกหลักวิชาการเท่าที่ควร (พิชญามณูชู่ แขวงเมือง, 2563) ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพอนามัยของประชาชนตามมา การจัดการขยะมูลฝอยแบบฝังกลบ ที่ไม่ถูกต้องยังก่อให้เกิดปัญหาไฟไหม้ขยะมูลฝอย นอกจากนี้ประชาชนยังขาดองค์ความรู้และจิตสำนึกเกี่ยวกับปัญหาและการจัดการขยะมูลฝอยและ ของเสียอันตรายจึงไม่ให้ความสำคัญที่จะลดและคัดแยกขยะมูลฝอยตั้งแต่ต้นทางหรือแหล่งกำเนิด ปริมาณขยะมูลฝอยจึงเพิ่มมากขึ้นทุกปี ขณะที่ในปี พ.ศ. 2557 ได้มีการประเมินโดยกรมควบคุมมลพิษว่ามีขยะมูลฝอยเพียงร้อยละ 30 เท่านั้นที่ได้รับการจัดการอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ และมีบางส่วนถูกนำไปแปรรูปนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) ส่วนที่เหลือซึ่งเป็นส่วนใหญ่ไม่ได้รับการจัดการหรือถูกทิ้งเทกองเป็นขยะมูลฝอยตกค้างเพิ่มขึ้นทุกปี ในระยะ 10 ปีที่ผ่านมา ได้เริ่มมีการปรับทัศนคติเกี่ยวกับขยะมูลฝอย โดยมองว่าขยะมูลฝอยที่สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้ ซึ่งถือเป็นทรัพย์สิน (Assets) ที่สามารถเพิ่มมูลค่าและรายได้ให้กับประชาชนและองค์กรปกครองส่วนถิ่น รวมทั้งลดต้นทุนการผลิตได้อีกทางหนึ่งด้วย (กาลัก เตชะขันหมาก, 2565)

กระทรวงมหาดไทยได้จัดทำแผนปฏิบัติการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน “จังหวัดสะอาด” ประจำปี พ.ศ. 2561 ขึ้น เพื่อส่งเสริมให้เกิดการลดการเกิดขยะมูลฝอยทุกวิถีทางเพื่อลดปริมาณ การจัดการขยะมูลฝอยและขยะอันตรายที่คณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติได้มีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2557 ปรากฏมีการดำเนินกิจกรรม โครงการของหน่วยงานภาครัฐ ภาคประชาชนและ ครัวเรือน เพื่อลดขยะจากแหล่งต้นทาง อย่างไรก็ตาม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่าง ๆ ยังไม่มีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยที่มีในพื้นที่ดังปรากฏจากสภาพปัญหาขยะตกค้างสะสม การกำจัดขยะด้วยวิธีการที่ไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ สุขาภิบาล ทั้งสถานที่กำจัดขยะและวิธีการในการกำจัดขยะ ปัญหาขยะในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวสำคัญของประเทศ โดยเฉพาะเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางชนะ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีขยะเกิดขึ้นทั้งขยะมูลฝอย มูลฝอยติดเชื้อ และจากอุตสาหกรรมที่เป็นอันตราย ขยะมูลฝอยที่พบส่วนใหญ่ มีทั้งชนิดขยะอินทรีย์ที่ย่อยสลายได้ง่ายตามธรรมชาติเช่น เศษอาหาร เศษพืช ผัก ผลไม้ ฯลฯ ทั้งจากแหล่งอุตสาหกรรม สถานประกอบการค้าปลีก ค้าส่ง ห้างร้าน ครัวเรือน พบมากที่สุดร้อยละ 64 ของปริมาณขยะทั้งหมดในกองขยะ ทั้งนี้เนื่องจากประชากรส่วนใหญ่ดำรงชีพในภาคเกษตรกรรม ประมง โครงสร้างทางเศรษฐกิจโดยทั่วไปขึ้นอยู่กับผลผลิตทางการเกษตรที่สำคัญคือ ยางพารา ปาล์ม น้ำมัน ผลไม้ เช่น เงาะโรงเรียน และมีการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่งที่สำคัญ ได้แก่ กุ้งกุลาดำ กุ้งขาว หอยนางรม หอยแครง ปลาเก๋า ปลากะพงขาว ฯลฯ ซึ่งโครงสร้างทางเศรษฐกิจสาขาเกษตรกรรมเป็นโครงสร้างทางเศรษฐกิจหลัก 1 ใน 5 ของจังหวัดที่มีผลิตภัณฑ์มวลรวมสูงสุด ปัญหาขยะเหล่านี้ยังคงเป็นปัญหาที่ผู้นำในพื้นที่ต้องเร่งแก้ไขเป็นการด่วนเนื่องจากส่งผลกระทบต่อเป็นวงกว้าง (แผนปฏิบัติการจัดการขยะมูลฝอย จังหวัดสุราษฎร์ธานี, 2560)

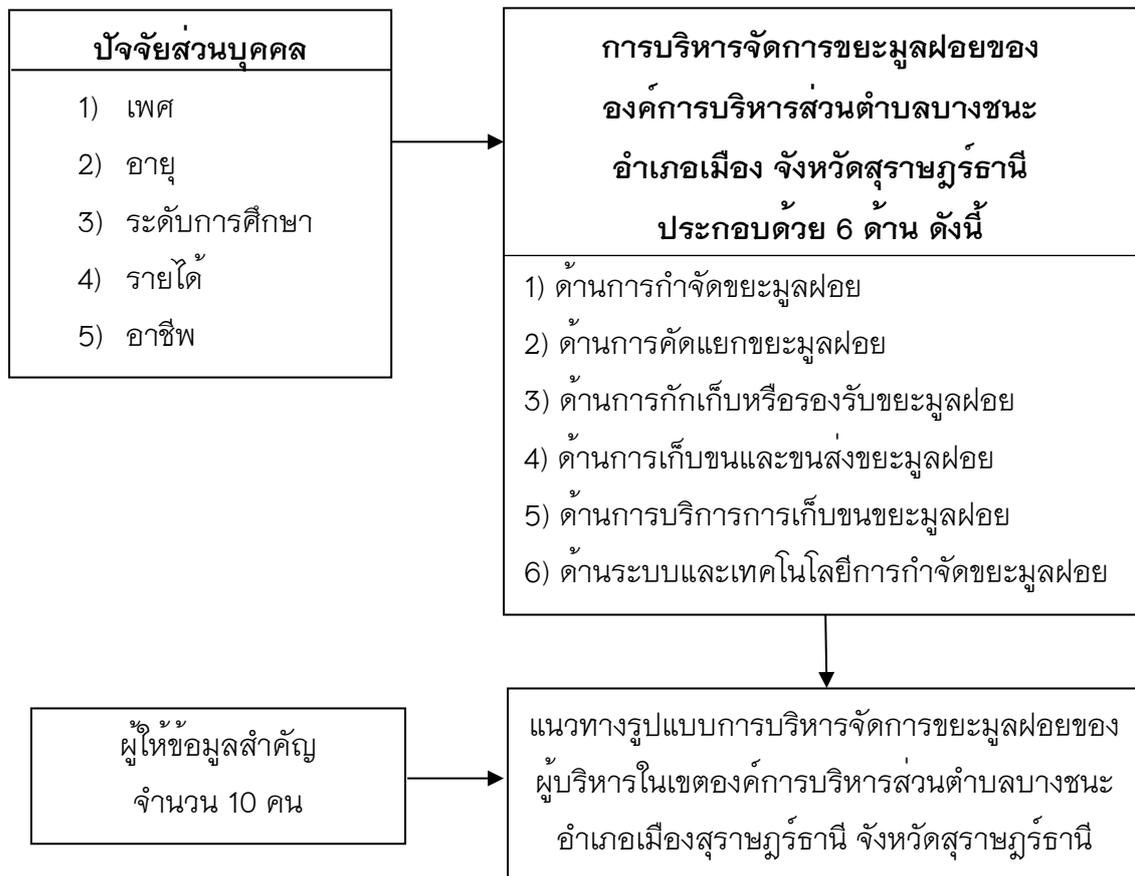
บทความวิจัยนี้จะนำเสนอในประเด็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและแนวทางการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของผู้บริหารในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางชนะ อำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี ทั้งนี้ผลการศึกษาที่ได้จะนำไปสู่การปฏิบัติในการบริหารจัดการขยะในพื้นที่ต่าง ๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของผู้บริหารในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางชนะ อำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี
2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของผู้บริหารในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางชนะ อำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงผสมผสาน ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ โดยมีรายละเอียดดังนี้



ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ทบทวนวรรณกรรม

1. การบริหารจัดการขยะมูลฝอย

มูลฝอย หมายถึง สิ่งของที่เหลือใช้ จากการอุปโภค บริโภค อาจจะไม่ต้องการใช้ หรือเสื่อมสภาพ จากสถานที่ต่าง ๆ ทั้งบ้านเรือน สถานที่สาธารณะ โรงงาน อุตสาหกรรม หรือสิ่งอื่นใดที่เก็บกวาดจากถนน ตลาด

ที่เลี้ยงสัตว์ เช่น เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้า เศษวัตถุ ถุงพลาสติก ภาชนะใส่อาหาร แก้ว รวมถึง มูลสัตว์ ซากสัตว์ และอาจทำให้เกิดผลเสียต่อสุขภาพทางกายและจิตใจ เนื่องจากความสกปรก เป็นแหล่งเพาะเชื้อโรค ทำให้เกิดมลพิษและทัศนียภาพที่สกปรก โดยแบ่งประเภทของขยะออกเป็น 4 ประเภท คือ 1) มูลฝอยอันตรายหรือมูลฝอยสดกำจัด โดยการหมักทำปุ๋ยหรือวิธีการฝังกลบ 2) มูลฝอยรีไซเคิลกำจัด โดยการนำกลับไปใช้ประโยชน์ใหม่หรือขายได้ 3) มูลฝอยทั่วไปหรือมูลฝอยสำหรับกำจัดโดยการฝังกลบ 4) มูลฝอยอันตรายและเป็นพิษส่วนใหญ่ จะเป็นมูลฝอยอันตรายกำจัดโดยการเผาในเตาเผา (กรมควบคุมมลพิษ, 2544) และ หลักการของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ (พ.ศ. 2559-2564) (2560) ได้กล่าวถึงขั้นตอนวิธีการดำเนินงานในการจัดการมูลฝอย ออกเป็น 6 ขั้นตอน คือ 1) ด้านการกำจัดขยะมูลฝอย 2) ด้านการคัดแยกขยะมูลฝอย 3) ด้านการเก็บเก็บหรือรองรับขยะมูลฝอย 4) ด้านการเก็บขนและขนส่งขยะมูลฝอย 5) ด้านการบริการการเก็บขนขยะมูลฝอย 6) ด้านระบบและเทคโนโลยีการกำจัดขยะมูลฝอย

2. บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการจัดการขยะ

จากการประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 3 พฤษภาคม พ.ศ. 2559 คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ (พ.ศ. 2559-2564) ตามที่กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสนอ เพื่อใช้เป็นกรอบและทิศทางในการดำเนินการแก้ไขปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยและขยะอันตรายของประเทศ ซึ่งมีสาระสำคัญให้เกิดการจัดการขยะมูลฝอยอย่างครบวงจร โดยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ เอกชน ประชาสังคม มุ่งสู่การแก้ไขปัญหาขยะอย่างยั่งยืน ลดผลกระทบปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีวิธีการสำคัญ ได้แก่ การลดการเกิดขยะมูลฝอยหรือขยะอันตรายที่แหล่งกำเนิด การนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ซ้ำและใช้ประโยชน์ใหม่ การเก็บขนขยะมูลฝอยที่มีประสิทธิภาพ การกำจัดขยะมูลฝอยด้วยวิธีที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ การส่งเสริมภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแปรรูปขยะมูลฝอยเป็นพลังงานหรือเชื้อเพลิง จึงเป็นที่มาของการจัดตั้งธนาคารขยะ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละพื้นที่ได้สร้างการตระหนักรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะ “แยกก่อนทิ้ง” เพื่อขับเคลื่อนการจัดการขยะมูลฝอยให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม ด้วยการให้ประชาชนรับรู้และเกิดการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะในครัวเรือนด้วยการคัด “แยกขยะก่อนทิ้ง” และหมู่บ้าน/ชุมชน มีการจัดการขยะอินทรีย์ การจัดการขยะที่นำกลับมาใช้ใหม่ได้ ขยะอันตรายและการคัดแยกขยะแยกตามประเภทอย่างถูกต้องตามแนวทางที่กำหนด โดยการลด คัดแยกขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายชุมชนใช้หลักการ 3Rs โดย Reduce คือ การใช้น้อยหรือลดปริมาณการใช้ในปัจจุบันให้อยู่ในสัดส่วนที่พอเหมาะ เป็นการลดปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดจากตัวเรา คัดก่อนซื้อ ลดการเกิดขยะมูลฝอย มีแนวปฏิบัติ คือ 1) เตรียมภาชนะในการบรรจุอาหาร เพื่อหลีกเลี่ยงการรับถุงหรือภาชนะพลาสติกจากร้านค้า 2) หลีกเลี่ยงการซื้อสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่มีหีบห่อบรรจุหลายชั้น 3) หลีกเลี่ยงการซื้อสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ชนิดที่ใช้ครั้งเดียว มีอายุการใช้งานสั้น ไม่ได้มาตรฐาน 4) ควรเลือกสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่มีบรรจุภัณฑ์ขนาดใหญ่ซึ่งใช้ทรัพยากรน้อยกว่าเมื่อเทียบกับน้ำหนักของผลิตภัณฑ์ 5) เลือกใช้สินค้า Reuse คือ การใช้ซ้ำ การนำของเสียบรรจุภัณฑ์หรือวัสดุเหลือใช้กลับมา

ใช้ในอีกรูปลักษณะโดยไม่ผ่านขบวนการแปรรูป และ 6) Recycle คือ การคัดแยกขยะมูลฝอยเพื่อนำไปแปรรูปใช้ใหม่

ทั้งนี้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดทำธนาคารขยะมูลฝอยรีไซเคิลหรือธนาคารขยะฌาปนกิจ เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้มีการนำขยะมูลฝอยรีไซเคิลมาสร้างรายได้ผ่านการฝากกับธนาคาร โดยเก็บในรูปแบบของการสะสมในสมุดบัญชีธนาคาร ซึ่งสามารถถอนเป็นเงินสดหรือแลกเปลี่ยนของรางวัลที่ต้องการได้ โดยจัดเก็บและรวบรวมไว้เพื่อประสานให้ร้านเข้ามารับซื้อ

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเลือกตั้ง พบว่า มีการวิจัยไว้หลายประเด็น เช่น การศึกษาของ พิษญามญักษ์ แขวงเมือง, วิทยา เจริญศิริ และยุภาพร ยุภาศ (2562) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการขยะมูลฝอยครัวเรือนของประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลวังแสง อำเภอแกดำ จังหวัดมหาสารคาม พบว่า 1) ระดับการจัดการขยะมูลฝอยครัวเรือนของประชาชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) เปรียบเทียบการจัดการขยะมูลฝอยครัวเรือนของประชาชน ที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนที่มีเพศ ระดับการศึกษา อาชีพ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนต่างกัน มีการจัดการขยะมูลฝอยครัวเรือนของประชาชนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 3) ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐควรให้ความรู้เกี่ยวกับการคัดแยกขยะควรสนับสนุนถึงขยะให้เพียงพอในชุมชน ควรณรงค์ลดการใช้ถุงพลาสติก ควรจัดกิจกรรมจิตอาสาทำความสะอาดชุมชน ในขณะที่ มาลัย เอี่ยมจำเริญ (2564) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบางโหลง อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ พบว่ามีจำนวนถังขยะอย่างเหมาะสม มีการจัดทำข้อบัญญัติในด้านการจัดปรับในการทิ้งขยะไม่ถูกที่ และประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะ มีเจ้าหน้าที่ทำการเก็บขยะอย่างเพียงพอ เจ้าหน้าที่ปฏิบัติต่อประชาชนด้วยความสุภาพ และสามารถแก้ปัญหาร้องเรียนเรื่องขยะได้เป็นอย่างดี และมีการกำหนดช่วงเวลาในการให้บริการเก็บขยะ ในด้านการเก็บรวบรวมและการขนส่ง มีการกำหนดเส้นทางการจัดเก็บขยะครอบคลุมทุกพื้นที่ จัดเก็บขยะตรงเวลาและสม่ำเสมอ มีการกำหนดเวลาและจำนวนเที่ยวรถเก็บขยะ และมีการตรวจสอบและจัดเก็บขยะที่ตกหล่นจากการขนย้ายไปกำจัด และสุดท้ายในด้านการกำจัดขั้นสุดท้าย มีสถานที่ทำลายขยะมูล มีการกำจัดขยะถูกสุขลักษณะ มีการแปรสภาพขยะมูลฝอยเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ด้านอื่น และมีการแยกทำลายตามลักษณะของขยะ

ระเบียบวิธีวิจัย

รูปแบบการวิจัย (Research design) การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงผสมผสาน ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ และเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อศึกษาการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของผู้บริหารในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางชนะ อำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) เชิงปริมาณ คือ ประชาชน จำนวน 1,739 คน และได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 278 คน โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 อ้างใน ชีรวิทย์ เอกะกุล, 2543)

2) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลบางชนะ, ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลบางชนะ, หัวหน้าสำนักงานปลัด, กำนัน ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลบางชนะ ประธานสภา อสม., สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลบางชนะ, นักวิเคราะห์นโยบายและแผน, ผู้ช่วยนักพัฒนาชุมชน และประชาชน รวม 10 คน เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) เชิงปริมาณ แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามลักษณะปลายปิด (Close Ended) คำถามเป็นแบบเลือกตอบ (Multiple Choices) จำนวน 5 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ และ อาชีพ

ตอนที่ 2 ระดับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลบางชนะ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นแบบสอบถามลักษณะปลายปิด (Close Ended) คำถามเป็นแบบเลือกตอบ (Multiple Choices) มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (1932) โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามพิจารณาว่าน้ำหนัที่เกี่ยวกับระดับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลบางชนะ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ตอนที่ 3 แนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลบางชนะ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

2) เชิงคุณภาพ แบ่งการสัมภาษณ์ออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ด้วยการกรอกข้อความลงในช่องว่าง ตามความเป็นจริงเท่าที่สามารถเปิดเผยได้

ตอนที่ 2 การบริหารจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลบางชนะ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ตอนที่ 3 แนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลบางชนะ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) ทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร นิยามศัพท์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องรวมทั้งระเบียบวิธีวิจัยทางรัฐศาสตร์เพื่อหาแนวทางในการกำหนดรูปแบบของแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

2) สร้างกรอบแนวคิดในการวิจัยจากการสังเคราะห์เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลบางชนะ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

3) กำหนดองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของข้อคำถามโดยการสังเคราะห์เป็นแนวทางเรื่องการบริหารจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลบางชนะ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ออกมาเป็นข้อคำถามวัดระดับ จำนวน 30 ข้อ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1) การหาค่าความเที่ยงตรง นำแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยเลือกข้อที่มีค่า IOC มากกว่า 0.5

2) การหาค่าความเชื่อมั่น ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มประชากรที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างที่จะวิจัย จำนวน 30 ชุด แล้วจึงนำข้อมูลที่ได้มาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยวิธีการทดสอบประเภทการวิเคราะห์รายข้อ เพื่อทดสอบว่าข้อความแต่ละข้อในแบบทดสอบสามารถยอมรับได้หรือไม่ หลังจากนั้นจึงพิจารณาหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาด้วยวิธีการ ของครอนบาช (Cronbach, 1984) โดยมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .953

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ผู้วิจัยขอหนังสือจากทางบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อขออนุญาตหน่วยงานในการแจกแบบสอบถามให้กับประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางชนะ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

2) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปแจกให้กับประชาชนอาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางชนะ คือ 278 คนและรับกลับคืนหลังจากผู้ตอบแบบสอบถามได้ตอบเสร็จเรียบร้อยแล้ว

3) ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความเรียบร้อยสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่รับคืนจำนวน 278 ชุดแบบสอบถามมีความสมบูรณ์ทุกฉบับแล้วจึงนำมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาบันทึกลงในโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติเพื่อประมวลผลข้อมูลที่ได้จัดเก็บและคำนวณหาค่าสถิติแล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อตอบคำถามวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยนำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบตารางประกอบความเรียงและนำผลการศึกษาที่วิเคราะห์ที่ได้มาสรุปผลการวิจัยพร้อมทั้งอภิปรายผลและเขียนข้อเสนอแนะ ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามปลายเปิดผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์เนื้อหาสำหรับสถิติที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เป็นการนำเสนอข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาโดยนำมาบรรยายถึงลักษณะของข้อมูลที่เก็บมาได้ทั้งในรูปแบบของตาราง และค่าสถิติต่าง ๆ ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางชนะ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ พบว่า พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมีจำนวน 179 คน คิดเป็นร้อยละ 64.40 มีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี

จำนวน 146 คน คิดเป็นร้อยละ 52.50 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีและปริญญาตรีขึ้นไป จำนวน 134 คน คิดเป็นร้อยละ 48.20 ประกอบอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 38.80 และมีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 10,001 – 15,000 บาท จำนวน 163 คน คิดเป็นร้อยละ 58.60

2. การบริหารจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลบางชนะ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การบริหารจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลบางชนะ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

(N = 278)

ข้อ	การบริหารจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลบางชนะ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี	ระดับความคิดเห็น		แปลผล
		\bar{X}	S.D.	
1.	ด้านหลักการจัดการกำจัดขยะมูลฝอย	3.62	0.96	มาก
2.	ด้านการคัดแยกขยะมูลฝอย	3.39	1.01	ปานกลาง
3.	ด้านการกักเก็บหรือรองรับขยะมูลฝอย	3.36	1.02	ปานกลาง
4.	ด้านการเก็บขนและขนส่งขยะมูลฝอย	3.26	1.05	ปานกลาง
5.	ด้านการบริการการเก็บขนขยะมูลฝอย	3.11	1.08	ปานกลาง
6.	ด้านระบบและเทคโนโลยีการจัดการกำจัดขยะมูลฝอย	3.29	1.04	ปานกลาง
โดยรวม		3.34	1.03	ปานกลาง

จากการตารางที่ 1 ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การบริหารจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลบางชนะ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยรวมทุกด้าน ซึ่งมีค่าแปลผลโดยรวมค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.34$, S.D = 1.03) อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านหลักการจัดการกำจัดขยะมูลฝอย ค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.62$, S.D = 0.96) อยู่ในระดับมาก รองลงมาคืออยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านการคัดแยกขยะมูลฝอย ค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.39$, S.D = 1.01) ด้านการกักเก็บหรือรองรับขยะมูลฝอย ค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.36$, S.D = 1.02) ด้านระบบและเทคโนโลยีการจัดการกำจัดขยะมูลฝอย ค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.29$, S.D = 1.04) ด้านการเก็บขนและขนส่งขยะมูลฝอย ค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.26$, S.D = 1.05) และด้านการบริการการเก็บขนขยะมูลฝอย ค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.11$, S.D = 1.08) ตามลำดับ และผลการศึกษาจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พบว่า

1) การกำจัดขยะมูลฝอยได้ถูกต้องตามหลักวิชาการ 1) ไม่ทำให้บริเวณที่กำจัดขยะเป็นแหล่งอาหาร แหล่งเพาะพันธุ์สัตว์และแมลงนำโรค 2) ไม่ทำให้เกิดการปนเปื้อนแก่แหล่งน้ำและพื้นดิน 3) ไม่ทำให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม 4) ไม่เป็นสาเหตุแห่งความรำคาญ และมีการแนะนำให้ประชาชนแยกขยะเป็น มูลฝอยทั่วไป มูลฝอยอันตราย มูลฝอยนำกลับมาใช้ใหม่ และมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชน เพื่อแยกต่อการกำจัด

2) มีการรณรงค์และส่งเสริมให้มีการคัดแยกขยะมูลฝอยตามประเภทต่าง ๆ ได้แก่ ขยะทั่วไป ขยะอันตราย และขยะรีไซเคิล เพื่อสามารถนำขยะที่สามารถใช้ประโยชน์ได้กลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ เป็นการ

ลดภาระในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสามารถนำขยะบางชนิดไปขายเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับตนเองและครอบครัวได้อีกด้วย

3) มีการปฏิบัติตามข้อกำหนดคือ ของเสียทั้งหมด รวมทั้งวัสดุที่ถูกคัดแยกเพื่อการรีไซเคิล จะต้องถูกเก็บกักในลักษณะที่ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพ ปลอดภัยจากไฟและอันตรายอื่นๆ และไม่เป็นที่เอื้อต่อการเป็นอาหารหรือที่อยู่อาศัยของพาหะนำโรคต่าง ๆ ปราศจากการ รั่วซึม โดยของเสียที่ประกอบด้วยขยะเศษอาหารจะต้องถูกเก็บในภาชนะที่มีดซิด

4) การเก็บขนและขนส่งขยะมูลฝอย มีการกำหนดความถี่ในการเก็บขนขยะมูลฝอย โดยคำนึงถึงปัจจัยดังต่อไปนี้ 1) ลักษณะของมูลฝอย 2) ขนาดพื้นที่หรือความจุของสถานที่เก็บกักมูลฝอย 3) สภาพภูมิอากาศ 4) ช่วงเวลาเก็บขน และ 5) ลักษณะกิจกรรมของประชาชน โดยให้มียานพาหนะขนส่งขยะมูลฝอยที่เพียงพอและนำส่งกำจัดให้ถูกหลักวิชาการของ อปท. ให้ดำเนินการตามมาตรฐานและระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

5) การบริการการเก็บขนขยะมูลฝอย มีการกำหนดวัน เวลา สถานที่ และเส้นทางการเก็บขนขยะมูลฝอยให้แก่ประชาชน และได้ปฏิบัติการบริการการเก็บขนขยะมูลฝอย ตามหลักบริการได้อย่างถูกต้องอยู่เสมอแล้ว

6) มีการใช้ระบบและเทคโนโลยีมาสนับสนุนการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ ได้แก่ 1) บริหารจัดการขยะมูลฝอยให้เป็นปัจจุบัน 2) เตรียมความพร้อมในการจัดทำระบบกำจัดขยะมูลฝอย 3) การติดตามและประเมินผล และ 4) การประชาสัมพันธ์ เพื่อกระตุ้นจิตสำนึกให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการคัดแยกขยะมูลฝอยให้แก่ทุกภาคส่วน

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า แนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรบริหารส่วนตำบลบางชนะ อำเภอมะนัง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ประกอบด้วย

1) องค์กรบริหารส่วนตำบลบางชนะ อำเภอมะนัง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ควรจัดสรรงบประมาณในการจัดการขยะของเทศบาลเพิ่มเติม เช่น การจัดหาถังบรรจุขยะเพิ่มเติม การจัดหารถเก็บขยะให้สามารถให้บริการครอบคลุมทุกพื้นที่ในเขตองค์กรบริหารส่วนตำบลบางชนะ อำเภอมะนัง จังหวัดสุราษฎร์ธานีมากขึ้น ซึ่งจะทำให้ปัญหาขยะมูลฝอยในชุมชนลดลง

2) การให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนทุกระดับ รวมทั้งผู้นำท้องถิ่น โดยให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของความสำคัญที่ต้องมีการจัดการขยะมูลฝอย ปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัยและคุณภาพชีวิตของประชาชน การเข้าถึงความรู้ดังกล่าวผ่านขบวนการฝึกอบรม การศึกษาดูงานและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับหน่วยงานหรือท้องถิ่นอื่น ๆ

3) การประชาสัมพันธ์ ประชาสัมพันธ์และรณรงค์ด้านการจัดการขยะมูลฝอย ทั้งการคัดแยกขยะและลดขยะมูลฝอยจากแหล่งกำเนิด

4) การจัดกิจกรรมส่งเสริมองค์กรบริหารส่วนตำบลบางชนะ อำเภอมะนัง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ควรริเริ่มทำโครงการเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยจากแหล่งกำเนิดอย่างต่อเนื่องเพื่อเป็นการกระตุ้นชุมชนอยู่เสมอ โดยให้ความสำคัญกับกลุ่มเยาวชนที่เข้าร่วมโครงการ เช่น จัดทำโครงการขยะ Recycle

5) ส่งเสริมการตัดแยกขยะมูลฝอยจากครัวเรือน การตัดแยกขยะจากครัวเรือน หรือจากแหล่งกำเนิด เป็นอีกทางหนึ่งที่ทำให้ท้องถิ่นสามารถบริหารจัดการขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น เพื่อนำไปกำจัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ และทันต่อเวลา ไม่มีขยะมูลฝอยตกค้างเกิดขึ้น

การอภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลบางชนะ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี” ผู้วิจัยได้นำผลที่พบจากการวิจัยมาอภิปรายเชื่อมโยงทฤษฎี แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในประเด็นต่อไปนี้

1. การบริหารจัดการขยะมูลฝอยของผู้บริหารในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางชนะ อำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับปานกลางถึงมาก โดยด้านหลักการทำจัดขยะมูลฝอยอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านที่เหลืออยู่ในระดับปานกลาง ทุกด้านและเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ได้แก่ ด้านการตัดแยกขยะมูลฝอย ด้านการเก็บหรือรองรับขยะมูลฝอย ด้านระบบและเทคนิคโยธาการกำจัดขยะมูลฝอย ด้านการเก็บขนและขนส่งขยะมูลฝอย และด้านการบริการ การเก็บขนขยะมูลฝอย เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องจากปัจจุบันนี้มีขยะเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมากและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี มีทั้งขยะจากภายนอก อุตสาหกรรม ภาคการเกษตร ครัวเรือน และสารเคมีอันตรายกลายเป็น ต้นเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมและมีผลต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน ในขณะที่กระบวนการกำจัดขยะตกค้างยังไม่ได้รับการแก้ไข และการบริหารจัดการยังไม่ถูกหลักวิชาการเท่าที่ควร (พิชญามณูชัชวรวงเมือง, 2563) ประกอบกับจังหวัดสุราษฎร์ธานีเป็นจังหวัดที่มีขนาดใหญ่มีประชากรมากและเป็นพื้นที่ เศรษฐกิจของภาคใต้ส่งผลให้มีปริมาณขยะเกิดขึ้นในแต่ละปีเป็นจำนวนมาก โดยขยะมูลฝอยที่พบส่วนใหญ่ มีทั้งชนิดขยะอินทรีย์ที่ย่อยสลายได้ง่ายตามธรรมชาติเช่น เศษอาหาร เศษพืช ผัก ผลไม้ ฯลฯ ทั้งจาก แหล่งอุตสาหกรรม สถานประกอบการค้าปลีก ค้าส่ง ห้างร้าน ครัวเรือน พบมากที่สุดร้อยละ 64 ของ ปริมาณขยะทั้งหมดในกองขยะ ทั้งนี้เนื่องจากประชากรส่วนใหญ่ดำรงชีพในภาคเกษตรกรรม ประมง โครงสร้างทางเศรษฐกิจโดยทั่วไปขึ้นอยู่กับผลผลิตทางการเกษตรที่สำคัญคือ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน ผลไม้ เช่น เงาะโรงเรียน และมีการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่งที่สำคัญ ได้แก่ กุ้งกุลาดำ กุ้งขาว หอยนางรม หอยแครง ปลาเก๋า ปลากะพงขาว ฯลฯ เมื่อเฉลี่ยเป็นรายวันพบว่าแต่ละวันจะมีขยะเกิดขึ้นประมาณ 720.50 ตัน โดยแบ่งเป็นกำจัดทิ้งเพียง 560.55 ตันต่อวัน ซึ่งสอดคล้องกับกรมควบคุมมลพิษ (2544) ที่กล่าวว่า ปริมาณ มูลฝอยนับวันจะเพิ่มมากขึ้นทุก ๆ ปี อันเนื่องมาจากปัจจัยหลายด้าน เช่น สภาพเศรษฐกิจ สังคม และ จำนวนประชากร ส่วนที่เหลือจะถูกนำไปตัดแยกตามหลักการ แต่เมื่อพิจารณาถึงหน่วยงานที่รับผิดชอบพบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสุราษฎร์ธานีที่ยังไม่มีบริการเก็บขนขยะอยู่ถึง 60 แห่ง ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 43.80 ซึ่งไม่สอดคล้องกับศุภศรีมา ยี่สุนศรี (2554) ที่ได้สรุปขั้นตอนการจัดการขยะมูลฝอยไว้หลากหลาย รูปแบบ เช่น การป้องกันการเกิดมูลฝอย การลดปริมาณมูลฝอย การนำผลิตภัณฑ์ที่ใช้แล้วกลับมาใช้ใหม่ การแปรสภาพมูลฝอยเพื่อหมุนเวียนมาใช้ประโยชน์ และการกำจัด ในขณะที่ กรมส่งเสริมคุณภาพ

สิ่งแวดล้อม กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม (2560) ได้กล่าวถึงขั้นตอนวิธีการดำเนินงานในการจัดการมูลฝอย ออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ การเก็บรวบรวม การขนส่ง การแปรสภาพ และการกำจัดหรือทำลาย ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับภมร ชันธหัตถ์ และคณะ (2565)

2. แนวทางการบริหารจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลบางชนะ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี สอดคล้องงานวิจัยของสุภคชัช บติการ (2561) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาแนวทางในการจัดการขยะมูลฝอย ของเทศบาลตำบลนาแห้ว อำเภอหนองพิต้า จังหวัดนครศรีธรรมราชที่ได้นำเสนอข้อเสนอแนะว่าควรให้มีการรณรงค์ ทำความเข้าใจ ในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน โดยให้แต่ละครัวเรือนมีการคัดแยกขยะมูลฝอยภายในครัวเรือนของตนเองก่อน และนำขยะที่แยกได้เข้าสู่กระบวนการต่าง ๆ รวมถึงสอดคล้องกับปิยรัช อยู่รักชาติ (2561) และพิชญามณูษ์ แขวงเมือง, วิทยา เจริญศิริ และยุภาพร ยุภาศ (2562) ที่เสนอแนะว่าหน่วยงานภาครัฐหรือหน่วยงานเอกชนควรกำหนดนโยบายเพื่อสนับสนุนงบประมาณและการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ของค์กรส่วนท้องถิ่นอย่างเพียงพอต่อการบริหารจัดการขยะมูลฝอยให้สอดคล้องกับพฤติกรรมกร ทั้งขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลนครรังสิต และควรจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์และสร้างความตระหนักในเรื่อง ของสภาพแวดล้อมในเขตพื้นที่ให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยก ขยะมูลฝอย และสอดคล้องกับมาลัย เขียมจำเริญ (2564) ที่เสนอแนะว่า องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นควรรณรงค์ให้ประชาชนรู้จักวิธีกำจัดขยะที่ถูกต้อง และวิธีการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง ควรมีการแปรสภาพขยะมูลฝอยเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ด้านอื่น ควรเพิ่มช่วงเวลา/เที่ยวรถในการจัดเก็บขยะมูลฝอย และเพิ่มงบประมาณ เช่น งบประมาณ ด้านบุคลากร วัสดุอุปกรณ์ เป็นต้น และอบรมให้ความรู้แก่พนักงาน

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษา “การบริหารจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลบางชนะ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี” พบว่า ปัญหาขยะมูลฝอย เป็นปัญหาที่ทุกพื้นที่ได้รับผลกระทบ ดังนั้น การบริหารจัดการขยะให้เกิดประสิทธิภาพ เห็นผลได้จริง ปัจจัยสำคัญคือ การมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ ดังนั้น ไม่ว่าจะดำเนินการกระบวนการใดก็ตาม ควรให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า การบริหารจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลบางชนะ ในด้านการบริการเก็บขนขยะมูลฝอย ประชาชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลบางชนะ จะต้องมีการจัดสรรงบประมาณในงบประมาณต่อไปเพื่อจัดหาจัดซื้อถังขยะ หรือ รถเก็บขยะ

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า แนวทางการบริหารจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลบางชนะจะต้องดำเนินการให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ มีการรณรงค์และส่งเสริมให้มีการคัดขยะมูลฝอยตามประเภทต่าง ๆ ต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดที่ได้กำหนดขึ้น ส่วนการเก็บขนและขนส่งขยะมูลฝอยจะต้องคำนึงหลายประเด็นที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ยังประสบปัญหาการบริหารจัดการขยะ สามารถนำไปปฏิบัติได้

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

งานวิจัยนี้ได้ข้อค้นพบที่สำคัญคือ การให้ความรู้และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของประชาชนในการคัดแยกขยะตั้งแต่ต้นทาง เพราะถือว่าเป็นปัจจัยหลักในการบริหารจัดการขยะ ดังนั้นควรให้ความสำคัญกับการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกขยะ ส่วนประเด็นที่ควรดำเนินการวิจัยต่อไปเกี่ยวกับการรับรู้เกี่ยวกับการคัดแยกขยะของประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมควบคุมมลพิษ. (2544). *คู่มือแนวทางการลดคัดแยกและใช้ประโยชน์ขยะมูลฝอย*. กรุงเทพฯ: กรุงเทพมหานครพิมพ์ (1977) จำกัด.
- กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม. (2560). *การจัดการขยะมูลฝอยโดยชุมชน*. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม.
- กาลัก เตชะชั้นหมาก. (2565). *หลักการวิจัยทางสังคมศาสตร์*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ธีรวุฒิ เอกะกุล. (2543). *ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. อุบลราชธานี: สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.
- ปิยรัช อยุธยาชาติ (2561). *ประสิทธิผลการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครรังสิต (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท)*. มหาวิทยาลัยรังสิต.
- แผนปฏิบัติการการจัดการขยะมูลฝอย จังหวัดสุราษฎร์ธานี. (2560). *แผนพัฒนาจังหวัด*. สุราษฎร์ธานี: สำนักงานจังหวัดสุราษฎร์ธานี.
- พิชญามณูษ์ แขวงเมือง. (2563). *การจัดการขยะมูลฝอยครัวเรือนของประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลวังแสง อำเภอกำแพงแสน จังหวัดมหาสารคาม (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท)*. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- พิชญามณูษ์ แขวงเมือง, วิทยา เจริญศิริ และยุภาพร ยุภาศ. (2562). *การจัดการขยะมูลฝอยครัวเรือนของประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลวังแสง อำเภอกำแพงแสน จังหวัดมหาสารคาม (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท)*. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ภมร ชันหัตต์ และคณะ. (2565). การจัดการขยะมูลฝอยในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหน้าไม้ อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี. *วารสารมหาจุฬานาครทรรณ*, 9(5), 50-62.

มาลัย เอี่ยมจำเริญ. (2564). การบริหารจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบางโหลง อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยธนบุรี*, 8(15), 21–27.

ศุภัสร์มา ยี่สุนศรี. (2554). ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และเจตคติกับพฤติกรรมการจัดการมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลสูง อำเภอมืองสตูล จังหวัดสตูล (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.

สุภคชัย บติการ. (2561). การศึกษาแนวทางในการจัดการขยะมูลฝอย ของเทศบาลตำบลนาแหรง อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

Conbach, L. Joseph. (1984). *Essential of Psychology and Education*. New York: Mc–Graw Hill.

Likert, R.A. (1932, May). Technique for the Measurement of Attitudes. *ArchPsychological*, 25(140), 1–55.